

DANSA A L'ESCOLA. MAPA DE BONES PRÀCTIQUES.

EDITORS

DOLORS CAÑABATE

GEMMA CALVET

MARCEL BASSACHS

COORDINADORS

SANDRA BOGOPOLSKY

JORDI COLOMER

col·lecció: **dos punts 10**

{
Universitat
de Girona
}

EL PERFIL DE L'ESPECIALISTA QUE IMPARTEIX DANSA A L'ESCOLA

Dra. Dolors Cañabate

*Professora de l'Àrea de Didàctica de l'Expressió Corporal
de la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona*

1. Relació de projectes de la taula de debat

- “Planters”, de ConArte Internacional.
- “La dansa a l'escola, un somni fet realitat”, de Mònica Marín.
- “Jugant amb la dansa”, de la companyia de dansa Mar Gómez.
- “La dansa: una eina més en les ciències socials”, de l'Institut Miquel Martí i Pol (Roda de Ter).
- “Tallers de dansa”, de l'Escola Costa i Llobera (Barcelona).
- “Dansa als cicles formatius”, de Dansalut.
- “La dansa dins del projecte Muda't”, del Departament d'Arts Escèniques de l'Escola Garbí-Pere Vergés (Esplugues de Llobregat).

2. Introducció

Aquesta taula de debat planteja un debat sobre el perfil de l'especialista que imparteix dansa a les escoles. Els professionals que participen a la taula de debat tenen perfils diversos i transversals. Són o bé professionals que provenen del món de la creació, o bé docents amb formació transversal (pedagogia, psicologia, especialistes en psicomotricitat, educadors, pedagogs de dansa), o bé docents de primària i secundària (d'educació física i, fins i tot, de socials) i ballarins professionals. Aquests professionals discuteixen quina formació o titulació cal en el context de l'escola.

3. La formació de l'especialista que imparteix dansa a l'escola

Una de les preocupacions sobre el perfil de l'especialista en dansa a l'escola és el tipus de formació o titulació que ha de tenir. En el context d'un centre de primària o secundària, on hi ha qüestions de funcionament i programació de competències a adquirir molt diferents d'una escola de dansa, es discuteix la necessitat que els perfils professionals s'han d'adaptar a les necessitats dels estudiants a cadascun dels cicles educatius. També es fa palès el fet que cal aprofundir en els projectes que incorporen continguts pedagògics o artístics. S'arriba a la conclusió que el disseny del tipus de projecte que es vulgui dur a terme, la durada, com s'integra l'activitat enmig de la programació i si el treball és en tàndem amb un docent o no, determinarà les estratègies a desenvolupar a l'aula o al centre. Per tant, cal que el ventall de perfils per portar a terme projectes de dansa a l'escola s'adapti a les necessitats de cada projecte i d'acord amb les necessitats del context escolar.

Amb tot, hi ha unes aptituds i habilitats que es consideren necessàries i comunes a tots els projectes de dansa a l'escola. El professional o docent que imparteix dansa a l'escola ha de mostrar capacitats artístiques i corporals i ha de tenir competència en l'expressió i la comunicació orals. Aquest especialista ha de transmetre la seva passió per la dansa i alhora ha de ser coneixedor dels continguts curriculars, en especial de la didàctica i de la biomecànica.

Els projectes de dansa a l'escola entre agents de diferent procedència creen sinergies més adients, perquè permeten un treball conjunt entre mestres i professionals, un intercanvi i un diàleg que pot donar molts fruits i beneficiar els processos d'aprenentatge dels alumnes. El docent pot ser determinant per establir els processos d'ensenyament i aprenentatge entre el ballarí o coreògraf i l'alumnat, i ha de regular tota la implementació d'aquests processos. En molts casos, la dansa a l'escola s'introdueix a través de les assignatures d'educació física i música, per la qual cosa els coneixements que aporta el ballarí, coreògraf o pedagog de la dansa poden incentivar la innovació en aquestes matèries. Tanmateix, les sinergies es poden portar a terme per desenvolupar els continguts i les competències de gairebé totes les àrees de coneixement. Es recalca que la complicitat dels mestres i de l'equip directiu és essencial perquè l'activitat de dansa sigui més que anecdòtica i tingui un impacte substancial. La dansa a l'escola és sovint utilitzada com una disciplina que pot integrar-ne d'altres i que es pot adaptar a diferents àrees de coneixement.

4. La dansa com a eina per adquirir competències. La dansa com a eina transformadora

Els integrants d'aquesta taula de debat indiquen que a l'escola s'ha d'impartir un estil o estils de tècniques de moviment i alhora incentivar la vessant creativa de la disciplina. Tot i que s'acostuma a ensenyar una base de col·locació i una base tècnica, molts dels participants en la taula tendeixen a plantejar tallers o classes creatives.

Cal buscar estratègies per enriquir el procés d'aprenentatge dels infants. Els professionals de la taula ressalten el fet que la dansa utilitza el cos i el seu moviment com a mitjà d'aprenentatge que potencia una pedagogia de l'èxit, que és un model adequat per entendre i atendre la diversitat d'alumnes en el seu desenvolupament motriu, afectiu, cognitiu i social.

Cal reivindicar el valor educatiu de la dansa i la necessitat que aquesta sigui valorada com es mereix en els nous currículums educatius. El treball de la motricitat aporta una base millor al desenvolupament intel·lectual de l'infant, que li permet portar processos d'aprenentatge globals des d'una pràctica viscuda, creativa i reflexiva. És necessari que en el nou pla d'estudis del Grau de Mestre es vetlli per donar més pes a incentivar i aprofundir el talent artístic dels alumnes, més que en els anteriors plans d'estudis de mestre. La dansa és una activitat que s'associa, per tradició, a les activitats extraescolars i a un perfil femení. Cal tenir en compte que sovint aquestes activitats extraescolars impliquen unes despeses econòmiques afegides que no es poden permetre totes les famílies; per tant, l'aspecte econòmic és un filtre d'accés, així com

també ho és el gènere. Cal canviar el paradigma que associa la dansa a l'escola únicament amb les nenes.

Finalment, la taula consensua la idea que cal construir projectes educatius al voltant de la dansa a l'escola per tal que els infants, els nens i nenes i els i les estudiants, siguin tots un públic potencial del món de la cultura. Per a això cal impulsar activitats que apropin el món de l'ensenyament al món de la creació artística, realitzant sortides per veure espectacles, visitar equipaments culturals relacionats amb les arts escèniques o entrar en contacte amb el treball dels ballarins i coreògrafs i dels artistes en general. L'objectiu a curt i llarg termini és despertar l'interès i construir la base d'un nou públic amb nous coneixements i amb sentit crític.

5. Conclusions

L'objectiu de la taula és establir un debat reflexiu i crític en relació amb el perfil del professional de la dansa a l'escola. Es planteja la necessitat d'un professional amb coneixements tècnics de dansa, així com també de coneixements i habilitats pedagògiques i didàctiques per ensenyar, amb capacitat d'adaptació a les necessitats del context educatiu, per tal de portar a terme un ensenyament realista i significatiu per a l'alumne.

Tots els membres de la taula abonen el concepte d'un professional reflexiu i autocrític, capaç de valorar amb altres professionals i docents les seves actuacions i millorar les dimensions menys ajustades a les finalitats previstes. Es parla d'un professional facilitador d'aprenentatges. Per a això és necessari adquirir la capacitat d'investigar sobre les pròpies accions. Es reconeix la importància de portar a terme una avaluació contínua i realista sobre els processos d'ensenyament-aprenentatge. Aquesta avaluació ha de permetre reflexionar i construir judicis de valor, per tal de prendre decisions encaminades a la millora de la qualitat del procés educatiu en relació amb la dansa.

Es considera essencial una formació inicial, específica i contínua en dansa, conjuntament amb el desenvolupament d'habilitats i estratègies pedagògiques i didàctiques per tal de donar resposta a les necessitats d'un bon professional de dansa a l'escola.

Els diferents professionals de la taula manifesten una gran valoració cap a la disciplina i l'exercici de la dansa, i assenyalen la rellevància que adquireix en el desenvolupament integral de la persona i, per aquest motiu, consideren que cal seguir treballant plegats per una bona formació inicial i continuada dels professionals de la dansa a l'escola. Aquest perfil necessita una formació disciplinària, intradisciplinària i interdisciplinària per poder donar resposta a un professional de dansa a l'escola.

Cal elaborar propostes pedagògiques innovadores i transformadores. Cal promoure les sinergies entre els especialistes de diferents àmbits per tal de portar a terme projectes innovadors en dansa a l'escola. Es recalca que la complicitat dels especialistes i de l'equip directiu és essencial perquè l'activitat de dansa sigui més que

anecdòtica al centre i tingui un impacte educatiu, artístic i social en tota la comunitat educativa.

Com a últim aspecte, es destaca una conclusió àmpliament consensuada per tots els assistents a les jornades, que és el fet de promoure el treballar plegats amb l'objectiu d'educar i reeducar tots els agents de l'ecosistema educatiu per tal que siguin el nou públic del demà, amb capacitat artística crítica.

Projecte	Dansa als cicles formatius
Impulsors del projecte	Dansalut
Destinatari	Futurs/es professionals i estudiants de cicles formatius de grau mitjà i superior de la branca d'Educació Infantil i d'Integració Social i branca Sòcio-Comunitària.
Resum projecte	Sessions pràctiques i teòriques per a futurs professionals, en actualitat estudiants de cicles formatius de grau mig i superior. L'objectiu principal és oferir una visió de la dansa on puguin adquirir instruments conceptuals i metodològics en relació al llenguatge del cos, i que estableixin connexions amb les competències curriculars de l'assignatura.
Objectius	<p>La dansa i el llenguatge del cos, en l'Educació Infantil, està dividit en cinc apartats inclosos en les competències curriculars i els objectius específics de cadascun d'ells són els següents:</p> <p>Acompanyar els/les alumnes en la comprensió del paper central del cos en el desenvolupament de l'infant.</p> <p>Oferir material als/les futurs/es educadors/es per tal de que disposin d'elements que els/les hi permetin contribuir al desenvolupament integral de l'infant per mitjà del tractament educatiu del llenguatge del cos i de la dansa.</p> <p>Ajudar a reflexionar als/les alumnes sobre el tipus d'intervencions que es poder dur a terme en la futura pràctica professional.</p> <p>Aportar elements que permetin als/les alumnes donar una resposta ajustada a l'Escola Bressol.</p> <p>Aportar elements que permetin als/les alumnes donar una resposta ajustada al Parvulari.</p> <p>El moviment i la dansa en el camp social, en el marc d'Integració Social i branca Sòcio-Comunitària, està dividit en dos apartats incloent les competències curriculars generals i específiques. Cadascuna d'elles aniran acompanyades d'accions i d'activitats per anar promovent l'interès en el moviment i la dansa i acomplir els objectius específics, essent els següents:</p> <p>Organitzar activitats de qualitat amb les persones en situació de dependència, tenint en compte les directrius establertes en el pla d'atenció individualitzat.</p> <p>Aplicar tècniques i estratègies pel manteniment i desenvolupament de les habilitats d'autonomia personal i social de les persones en situació de dependència.</p> <p>Saber identificar la dansa i el ball com a recurs d'oci per a persones en situació de dependència.</p> <p>Organitzar activitats de dansa per a persones en situació de dependència, tenint clar els objectius del currículum.</p>

Activitats	<p>En total set sessions, de dues hores cadascuna. Posteriorment des del centre es duen a terme exàmens i treballs de fi de grau on s'inclou la matèria impartida a les assignatures.</p> <p>Les sessions estan estructurades en Educació Infantil en tempos iguals per a Escola Bressol i Parvulari, en una primera trobada teòrica i explicativa del curs. I posteriorment les sessions dividides en format pràctic i teòric a mida que es va avançant em l'aprenentatge pràctic del moviment. L'estructura és grupal, parelles i individual. Sobretot grup i individu.</p> <p>Les sessions en Integració social, són d'una primera hora teòrica i les següents sessions són de pràctica grupal en moviment i de parelles, encara que l'estructura marc és el grup, la parella i l'individu. La teoria va aplicada a les activitats que es duen a terme per a les accions marcades en el currículum en l'assignatura d'Atenció i Suport Psicosocial.</p>
Escoles/instituts implicats	Tot el territori
Contacte	Montserrat Iranzo i Domingo –Dansalut, miranzodomingo@gmail.com

pensament analític i creatiu. Facilita l'escolta del cos i s'adapta a les necessitats, interessos i habilitats de cada estudiant.

Contacte: Marcel Bassachs Birosta, Jordi Colomer Feliu i Dolors Cañabate
mbassachs@gmail.com, <http://www.movimentlantana.com>

Dansa a l'escola

L'Ajuntament de L'Hospitalet vol contribuir a l'èxit escolar dels infants amb necessitats educatives específiques, a través de la introducció d'activitats artístiques regulars a les aules d'aquells centres que els concentren.

Contacte: Núria Sempere, nsempere@l-h.cat, centredelesartsl-h.cat

Dansa a l'escola - Esbart Català de Dansaires. Montserrat Garrich

Tallers de dansa tradicional i/o balls de bastons. A més dels aspectes de ritme, música, moviment, etc., es treballa la dansa com a activitat col·lectiva en la qual tothom posa el seu gra de sorra, amb els valors de paciència, col·laboració, etc. Els tallers estan destinats a qualsevol nivell: parvulari, ensenyament primari o secundari. Amb una programació concreta per cada tram d'edat i nivell. La durada dels tallers s'adapta a les necessitats i a l'edat (al cicle superior de primària es poden fer de 45 minuts).

Montserrat Garrich, info@esbartcatala.org, <http://www.esbartcatala.org>

Dansa a les escoles

El projecte "Dansa a les escoles" és una proposta educativa que promou la globalitat entre les diferents àrees curriculars per mitjà d'un espectacle i un taller de dansa amb un treball previ i un treball posterior a l'escola.

Contacte: Montserrat Iranzo i Domingo,
miranzodomingo@gmail.com, www.dansalut.com

Dansa a les escoles

El projecte "Dansa a les escoles" pretén promocionar la dansa en l'àmbit escolar per donar a conèixer aquesta disciplina artística a través del seu vessant més creatiu, com a eina educativa que facilita la formació integral dels infants a la vegada que vol introduir la dansa en les opcions d'oci cultural de les futures generacions equiparant-la amb les arts visuals, plàstiques, música i altres arts escèniques com el teatre o el circ.

Contacte: Claudia G. Moreso - Cia. Mons Dansa
claudia@monsdansa.com, www.monsdansa.com

Dansa als cicles formatius

Sessions practico-teòriques per a futurs professionals, en actualitat estudiants de cicles formatius de grau mig i superior. L'objectiu principal és oferir una visió de la dansa on puguin adquirir instruments conceptuals i metodològics en relació al llenguatge del cos, i que estableixin connexions amb les competències curriculars de l'assignatura.

Contacte: Montserrat Iranzo i Domingo – Dansalut,
miranzodomingo@gmail.com, www.dansalut.com

La Jornada “Dansa a l’Escola” va tenir lloc a la ciutat de Banyoles el 14 de desembre de 2015, i l’organitzen conjuntament l’Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya i la companyia de dansa Moviment Lantana, amb el suport de la Universitat de Girona, que edita aquesta publicació.

Aquesta publicació, **Dansa a l’escola**, recull les principals i més innovadores experiències d’arreu de Catalunya que es porten a terme a les escoles i instituts. Impliquen una millora en la innovació docent, pel fet que moltes d’aquestes propostes es basen en el treball i avaluació de les competències bàsiques del marc de referència curricular a les escoles i instituts i alhora fan una especial atenció a les necessitats de la comunitat educativa, amb l’alumne en el centre de la relació ensenyament-aprenentatge. Moltes d’aquestes experiències recullen pràctiques i activitats d’aprenentatge cooperatives, liderades per agents de l’ecosistema educatiu amb diferent perfil: mestres d’escola, professors d’institut, educadors socials, treballadors socials, ballarins, coreògrafs, etc.

Les sinergies entre els agents que desenvolupen dansa a l’escola s’inspiren en el principi de la significació, és a dir, es proposen i s’apliquen experiències d’aula que generen construcció d’instruments, activitats i estratègies orientades a fer que els aprenentatges siguin més significatius. Amb tot, es plantegen aquestes primeres jornades de dansa a l’escola per tal d’establir un mapa de bones pràctiques al voltant de la dansa a l’escola i per debatre quins projectes es porten a terme actualment a l’escola, quins són els aprenentatges derivats de la pràctica de la dansa a les escoles i als instituts, quin ha de ser el perfil de l’especialista –a més dels mestres– que imparteix dansa a l’escola, quines són les metodologies més adients per implementar projectes de dansa a l’escola i quines avaluacions produeixen un coneixement més efectiu de l’aprenentatge de tots els agents de l’ecosistema educatiu.